

УДК 027.8(477.63):004.738:001-028.14

Інга Коваленко,

зав. відділу ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського

Наталія Крочочева,

мол. наук. співроб. ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕВОГО РЕФЕРАТИВНОГО РЕСУРСУ НА ВЕБ-ПОРТАЛІ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Розглянуто спільну роботу Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського й мережі освітянських бібліотек України над проблемою поповнення загальнодержавної реферативної бази даних «Україніка наукова», її паперового варіанту УРЖ «Джерело» та галузевої реферативної бази даних, розміщеної на веб-порталі ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського, матеріалами з питань педагогіки, психології та освіти.

Ключові слова: інформаційні потоки, реферативна інформація, мережа освітянських бібліотек, галузевий реферативний ресурс.

Особливо актуальними для працівників наукових бібліотек є проблеми обробки інформаційних потоків для наукових бібліотек, про що свідчать численні публікації в наукових збірниках та журналах, теми наукових конференцій фахівців бібліотечної справи. Саме публікації в наукових журналах та збірниках наукових праць, в які дослідники періодично надсилають результати своїх досліджень, вважаються найбільш ефективним видом поширення наукової інформації. Завдання бібліотек як інформаційних центрів полягає у подоланні невідповідності між зростанням ролі педагогічної науки і практики України та рівнем її інформаційно-реферативного забезпечення спільними зусиллями бібліотек освітянської мережі.

Метою статті є висвітлення стану та перспектив кооперативної роботи працівників Державної науково-педагогічної бібліотеки (ДНПБ) України імені В. О. Сухомлинського та провідних бібліотек освітянської мережі України у відображенні галузевої реферативної інформації з питань педагогіки, психології та освіти в загальнодержавній базі даних «Україніка

наукова», її паперовому варіанті УРЖ «Джерело» та на веб-порталі ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського.

Стану і перспективам розвитку бібліотечно-інформаційного забезпечення педагогічної науки та освіти в Україні в контексті інформатизації присвячено праці П. І. Рогової, Ю. І. Артемова [9; 14], О. М. Яценка [8; 16; 17], О. В. Воскобойнікової-Гузевої [4]. Процес створення, становлення та перспективи розвитку наукового реферування, що ґрунтується на поєднанні принципів розподіленого аналітико-синтетичного опрацювання потоку вітчизняних наукових видань суб'єктами системи документальних комунікацій і централізованого формування загальнодержавної реферативної БД «Україніка наукова» розглянуто в роботах багатьох українських дослідників. Концепції побудови національної системи реферування присвячено монографію М. Б. Сороки [15]; про роль загальнодержавної реферативної БД «Україніка наукова», УРЖ «Джерело» та перспективи їхнього розвитку розглянуто у працях Н. Я. Зайченко [5], Л. Й. Костенко [10], С. Е. Кириленко [6], Т. Ф. Букшиної [1]; інформаційній взаємодії бібліотечних систем розглянуто в дослідженнях О. Мар'їної [12], Н. Васильченко [3], І. Коваленко [7].

Зі зростанням кількості періодичних та продовжуваних видань постала необхідність і в розвитку засобів пошуку статей. Реферативна інформація – вторинна, її головною метою є скорочення часу, що витрачається споживачами на аналіз інформації, полегшення орієнтування в її потоці, привернення уваги фахівців до нових не вирішених проблем. Реферат наукової статті містить інформацію, що дасть змогу зрозуміти суть проблеми. Сьогодні у світі існує велика кількість реферативних видань. Насамперед, це реферативні бази даних (БД) – джерело наукових досліджень у друкованих реферативних журналах і в електронному вигляді. Перевагою баз даних на CD-ROM, баз та банків даних, які функціонують на веб-сайтах та у мережі Інтернет, є наявність гнучкого пошукового механізму дослідження. Ефективність наукових досліджень значною мірою залежить від рівня розвитку системи наукової комунікації, яка є важливим складником розвитку науки, її рушійною силою. Значним джерелом у системі наукової комунікації, її найбільш успішним та ефективним засобом є створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу (ІГР), принципи і практичні шляхи створення якого нині розроблено колективом науковців ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського. В основу формування ІГР щодо забезпечення потреб освітянської галузі України покладено

багаторівневу модель, яка формує не лише повнотекстові БД і корпоративні каталоги, але й створює бібліографічні, реферативні, аналітичні інформаційні ресурси тощо [14]. Модель універсального науково-інформаційного комплексу є об'єктом досліджень Інституту бібліотекознавства НБУВ [15]. Завдяки розвитку корпоративних бібліотечних систем з'явилася можливість забезпечити користувачів новими видами інформаційних продуктів і послуг, створених за допомогою об'єднання інформаційних ресурсів бібліотек. Прикладом корпоративної діяльності бібліотек, інформаційних центрів, наукових установ, навчальних закладів, видавництва і видавничих організацій є загальнодержавна РБД «Україніка наукова», її друкована версія Український реферативний журнал (УРЖ) «Джерело», створені Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського за участі Інституту проблем реєстрації інформації НАН України й призначені як для інформаційного обслуговування науковців і практиків України, так і для представлення української науки та практики у світовому інформаційному просторі [5; 6; 10; 15].

Реферативний напрям системи інформаційного забезпечення фахових потреб науковців і практиків освітньої галузі України, в якому працює Державна науково-педагогічна бібліотека (ДНПБ) України імені В. О. Сухомлинського, розпочався з 2007 року в рамках науково-дослідної роботи (НДР) «Науково-інформаційне забезпечення освітньої галузі України» (наукові керівники – В. І. Лутовина, Т. В. Добко). Головною метою НДР була розробка теоретико-методичних та організаційних засад системи бібліографічного, реферативного та оглядово-аналітичного забезпечення інформаційних потреб користувачів бібліотек освітньої галузі. У межах НДР вийшов друком практичний посібник В. І. Лутовина «Реферування як процес мікроаналітичного згорання інформації» [11], в якому цілісно представлено основи реферування як одного з процесів аналітико-синтетичного опрацювання інформації, основні загальнонаукові методи, що використовуються під час макро- й мікроаналітичного згорання інформації, теорію, методику й практику реферування.

Закладені напрями НДР бібліотеки поглибились у новій темі «Науково-методичні та організаційні засади інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики» (науковий керівник – О. М. Яценко). На заключному етапі НДР вийшли друком два дослідження керівника НДР О. М. Яценка: «Концептуальна модель системи інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики

України» [8], яка висвітлює загальні положення побудови, впровадження і розвитку системи інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України як складника системи науково-інформаційного забезпечення галузі, спрямованої на раціональне використання інформаційного та науково-технічного потенціалу, матеріально-технічних і фінансових ресурсів. Автором побудовано структурно-логічну схему системи інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України, яка поєднує в собі процеси й операції, що здійснюються на корпоративних засадах освітніми бібліотеками. До неї, зокрема, входить оприлюднення бібліографічної та реферативної інформації, утворення та ведення відповідних БД, моніторинг періодичних видань та інтернет-ресурсів з проблем педагогіки, психології й освіти і підготовка оглядово-аналітичних матеріалів на основі зібраної інформації для задоволення інформаційних потреб керівництва галузі, науково-дослідних установ НАПН України, вищих навчальних закладів та користувачів мережі освітніх бібліотек України. У результаті реалізації «Концептуальної моделі системи інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України» створюються умови для інтенсифікації науково-дослідної діяльності, навчально-виховного процесу в освітній сфері України шляхом створення принципово нових можливостей для пошуку й використання наукової інформації, відображення в освітньому сегменті інформаційного простору інтегрованих бібліотечно-інформаційних ресурсів, надання вільного доступу до таких ресурсів незалежно від статусу та місця перебування користувачів. Друге дослідження – практичний посібник «Укладання оглядових документів» [17], який містить стислі теоретичні відомості про один із видів інформаційних документів – оглядовий, де представлено характеристику таких документів (бібліографічних, реферативних та аналітичних), їхню структуру, загальну методику, технологічні процеси з їх укладання.

Робота відділу продовжується у новій НДР «Наукова організація інформаційної діяльності галузевого бібліотечного комплексу Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського» (науковий керівник – О. В. Воскобойнікова-Гузєва). Метою дослідження є розвиток теоретико-методологічних і науково-організаційних засад інформаційної діяльності ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, що реалізується як складова системи науково-інформаційного забезпечення

освітнянської галузі України у межах концептуальної моделі системи інформаційно-аналітичного забезпечення освітянської галузі України [13].

У межах НДР фахівцями відділів наукової інформаційно-бібліографічної діяльності та науково-реферативної інформації здійснено дослідження щодо вивчення інформаційних потреб освітян у їх забезпеченні галузевим бібліотечним комплексом ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (бібліографічною, реферативною та аналітичною інформацією) шляхом анкетування, яким було охоплено 375 респондентів. Анкетування проводилося безпосередньо у приміщенні бібліотеки серед користувачів ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (головне приміщення та філія № 1), в наукових установах НАПН України та шляхом розсилки анкет користувачам електронною поштою. Напрямок роботи відділу, зокрема при використанні актуальної тематики при підготовці реферативної інформації, здійснюється, орієнтуючись на перелік отриманих тем, наданих респондентами. На заключному етапі НДР буде видано колективну монографію «Інформаційна діяльність Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського: перспективи розвитку».

Характеризуючи галузеву реферативну БД, слід зазначити, що це є семирічний інформаційний ресурс, який функціонував на веб-порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Слід зазначити позитивну тенденцію збільшення кількості прореферованих видань, зокрема, у 2007 році працівниками відділу наукової реферативної інформації ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського реферувалося лише 11 назв періодичних видань з питань педагогіки, психології та освіти теоретико-методологічного та практичного спрямування, у 2013 році відділом реферується 20 назв галузевих періодичних видань. Станом на 01.01.13 портал налічує 35 876 рефератів, складених трьома мовами: українською, російською та англійською – на 15 634 статті. Ресурс формується також з реферативних записів з 20 назв періодичних та продовжуваних видань, що надходять з 18 провідних наукових бібліотек-учасниць галузевої корпорації з реферування. Це наукові бібліотеки п'ятнадцяти ВНЗ III–IV рівня акредитації, дві бібліотеки Національної академії педагогічних наук України та Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека.

Наводимо динаміку реферування статей з періодичних та продовжуваних видань бібліотеками – учасницями кооперативної співпраці:

Ми бачимо позитивну динаміку зростання всіх показників: кількості бібліотек-учасниць кооперативної співпраці; кількості оприлюднених

Динаміка реферування статей з періодичних та продовжуваних видань бібліотеками – учасницями кооперативної співпраці

Рік	Кількість бібліотек-учасниць	Кількість назв продовжуваних видань	Прореферовано статей	Надіслано рефератів
2009	5	9	412	1160
2010	12	16	891	2382
2011	14	18	1874	3836
2012	18	20	2084	3923

продовжуваних видань, кількості прореферованих статей та самих рефератів. Слід відзначити певні відмінності в технології реферування статей: не всі бібліотеки реферують статті трьома мовами, але це залежить від самих джерел реферування. При внесенні рефератів до БД у новому програмному забезпеченні – ИРБИС-64, відділом наукової реферативної інформації будуть готуватися переклади надісланих рефератів вже трьома мовами – такий імператив закладено в сам технологічний процес роботи з бібліографічними записами в ИРБИС-64.

Загалом реферується спільними зусиллями освітянських бібліотек 40 назв періодичних і продовжуваних видань. Активізації спільної роботи сприяють організаційні заходи, що їх проводить керівництво ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та відділ наукової реферативної інформації: проведення стажування з наукового згорання інформації, виступи перед науковцями різних рангів з метою популяризації послуг порталу бібліотеки, листування з бібліотеками ВНЗ з пропозицією до співпраці.

Для галузевої реферативної бази, яка розташована на порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, використовувався пакет прикладних програм **Greenstone**. Ця система, призначена для формування та поширення електронних фондів бібліотек, була створена в межах проекту Новозеландської цифрової бібліотеки в Університеті Вайкато й поширюється за сприяння ЮНЕСКО та бельгійської Гуманітарної інформаційної неурядової організації Human Info (NGO). Але, у зв'язку з тим, що бібліотека працює у програмному комплексі ИРБИС-64, розробленому

Державною публічною науково-технічною бібліотекою Росії (ДПНТБ Росії), було вирішено й реферативну базу переформувати в цю програму. Робота потребує часу. Поки що на веб-порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського існує реферативна БД у програмі **Greenstone**, в якій вміщено реферати на статті до червня місяця 2013 року. Але з червня 2013 р. відділ наукової реферативної інформації працює вже в новому програмному забезпеченні – ІРБИС-64. Реферати на статті, які по кооперації надсилають нам наукові бібліотеки освітянської галузі, координуються відділом, доповнюються перекладами трьома мовами, вводяться у галузеву реферативну БД і надсилаються до загальнодержавної реферативної БД, яка також працює у програмі ІРБИС – вже у програмі ІРБИС-64. Це дещо ускладнює роботу відділу, оскільки у бібліотеках мережі використовуються інші робочі програми, а до бібліотек, які працюють у програмному забезпеченні ІРБИС-64 – велике прохання надсилати реферативну інформацію вже в цій програмі.

До відома колег: на веб-порталі у розділі «Науково-інформаційна діяльність» у рубриці «Інформаційно-аналітична продукція» представлено 18 реферативних оглядів з актуальної тематики педагогічної науки, освіти і практики, актуальність яких досліджено на основі анкетування науковців НАПН України і користувачів бібліотеки. Огляди містять узагальнену інформацію про стан розроблення та шляхи розвитку проблеми без їхньої критичної оцінки автором огляду (див. веб-портал ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського). Під час підготовки оглядів використовуються матеріали за певний період із загальнодержавної реферативної бази даних «Україніка наукова», галузевої реферативної бази даних ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та мережі Інтернет.

Одним із пріоритетних напрямів роботи ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського як координаційного центру є подальше співробітництво з науковими бібліотеками ВНЗ III–IV р. а., інститутами післядипломної педагогічної освіти з реферування статей із періодичних та продовжуваних видань, що друкуються у відповідних навчальних закладах. Запрошуємо працівників наукових бібліотек ВНЗ, інститутів післядипломної педагогічної освіти, до співпраці з реферування статей із періодичних та продовжуваних видань, які друкуються у відповідних навчальних закладах. Особливе прохання до працівників закладів освіти, які вже надсилають реферативну інформацію в загальнодержавну реферативну БД «Україніка наукова», – надсилати її також до галузевої реферативної

БД, що розміщена на веб-порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, як це робить вже протягом семи років Українська інженерно-педагогічна академія (м. Харків). Це стосується бібліотек Житомирського державного університету імені Івана Франка («Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Сер. Соціальні та гуманітарні науки»); Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького («Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Сер. Педагогічні науки»); Донецького національного технічного університету («Наукові праці Донецького національного технічного університету. Сер. Педагогіка, психологія і соціологія»); Національного університету «Києво-Могилянська академія» («Наукові записки НаУКМА. Сер. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота»); Львівського національного університету імені Івана Франка; Харківського національного університету імені В. Н. Карабіна; Волинського національного університету імені Лесі Українки («Психологічні науки: зб. наук. пр.»); «Гуманітарні науки» Кримського гуманітарного університету та журналів «Соціальна психологія», «Освіта на Луганщині», «Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту».

Нині бібліотека працює над створенням галузевої наукової електронної бібліотеки у Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського [17], метою створення якої є відображення структури сучасного знання у галузі освіти, педагогіки, психології й суміжних галузей, а також бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства та інформаційної діяльності для повноцінного інформаційного забезпечення фахових потреб користувачів шляхом їх ознайомлення з повними текстами або рефератами робіт українських і зарубіжних авторів, надання вільного доступу до праць класиків педагогічної та психологічної наук, наукової продукції співробітників ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Висновки. З огляду на викладене вище, визначено пріоритетні напрями формування та розвитку реферативної галузевої реферативної бази даних ДНПБ України:

- ✓ активізація роботи з науковими бібліотеками ВНЗ III–IV р. а., які ще не задіяні у кооперативній співпраці;
- ✓ продовження налагодження корпоративної роботи з інститутами післядипломної педагогічної освіти з реферування статей із періодичних та продовжуваних видань, які друкуються у цих закладах;

✓ взаємодія з навчальними закладами освіти, які вже надсилають реферативну інформацію у загальнодержавну реферативну базу України «Україніка наукова» з метою надсилання її паралельно до галузевої реферативної БД, розміщеної на веб-порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;

✓ створення єдиного вікна доступу до галузевих інформаційних ресурсів на порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського спільно з бібліотеками мережі.

Список використаних джерел

1. Букшина Т. Відображення галузевої науково-реферативної інформації в УРЖ «Джерело»: кооперативна взаємодія освітянських бібліотек / Т. Букшина // Вісник Книжкової палати. – 2012. – №12. – 5 с.
2. Вараксіна Н. В. Створення галузевої наукової електронної бібліотеки у Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://festival21.org/stati-i-publikacii/varaksina-natalia-volodimirivna/> – Назва з екрана.
3. Васильченко Н. Координація як етап взаємодії бібліотек / Н. Васильченко // Бібліотечний форум. – 2010. – № 3. – С. 15–16.
4. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Бібліотечно-інформаційна діяльність: наукове забезпечення / О. В. Воскобойнікова-Гузєва // Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського. Вип. 2. Всеукраїнський інформаційний ресурс з питань психолого-педагогічної науки і освіти: сучасний стан та шляхи розвитку / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – К.: Педагогічна думка, 2010. – С. 28–35.
5. Зайченко Н. Я. Загальнодержавна реферативна БД «Україніка наукова» як інформаційна складова порталу «Наукова періодика України» / Н. Я. Зайченко // Матеріали міжнародного форуму «Проблеми розвитку інформаційного суспільства» (Львів, 7–9 жовтня 2009 р.). – Л., 2009. – С. 50–55.
6. Кириленко С. Е. Архітектура та технологія наповнення реферативної бази даних «Україніка наукова» / С. Е. Кириленко // Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського. Вип. 3. Науково-методичні та організаційні засади інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України: стан та перспективи / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – К.: Нілан-ЛТД, 2012. – С. 99–108.
7. Коваленко І. Й. Реферативна інформація з питань педагогіки і психології у задоволенні інформаційних потреб освітян / І. Й. Коваленко // Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського. Вип. 3. Науково-методичні та організаційні засади інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України: стан та перспективи /

НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – К.: Нілан-ЛТД, 2012. – С. 125–133.

8. Концептуальна модель системи інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України / [уклад. О. М. Яценко; наук. ред. П. І. Рогова]; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – К., 2011. – 27 с.

9. Концепція створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського / [Рогова П. І., Артемов Ю. І., Вараксіна Н. В., Лобановська І. Г.]; наук. ред. Рогова П. І.; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – К.: [б. в.], 2012. – 23 с.

10. Костенко Л. Й. Реферативна база даних «Україніка наукова»: стан та перспективи наукового реферування: матеріали між нар. семінару-практикуму.– К., 2009. – С. 53–57.

11. Лутовінова В. І. Реферування як процес мікроаналітичного згортання інформації: практ. посіб. / В. І. Лутовінова. – К.: Четверта хвиля, 2007. – 72 с. – (Сер. «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек»; вип. 4).

12. Мар'їна О. Сучасні форми інформаційно-комунікаційної взаємодії в регіональних бібліотечних системах / О. Мар'їна // Вісн. Кн. палати. – 2009. – № 2. – С. 20–23.

13. Науково-методичні та організаційні засади інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України: стан та перспективи / П. І. Рогова, Ю. І. Артемов. – К., 2012. – С. 9–21.

14. Рогова П. І. Стан і перспективи розвитку бібліотечно-інформаційного забезпечення педагогічної науки та освіти в Україні в контексті інформатизації // Наук. пр. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – К., 2012. – Вип. 3. – С. 9–21.

15. Сорока М. Б. Національна система реферування української наукової літератури / М. Б. Сорока; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2002. – 209 с.

16. Яценко О. М. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського у становленні системи інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України / О. М. Яценко // Наук. пр. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Вип. 3. Науково-методичні та організаційні засади інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України: стан та перспективи. – К., 2012. – С. 21–41.

17. Яценко О. М. Укладання оглядових документів: практ. посібник / О. М. Яценко; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – К.: Нілан-ЛТД, 2011. – 84 с.: табл. – (Сер. «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек»; вип. 7).

Стаття надійшла до редакції 25.04.2014 р.

UDC 027.8(477.63):004.738:001-028.14

Inha Kovalenko, Nataliia Korpacheva

Current State and Perspectives of Development of the Field Abstract Resources on the Website of Sukhomlynskyi State Scientific Pedagogical Library of Ukraine

The joint work of the Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine network and educational libraries in Ukraine on the problem nationwide filing abstracts database «Ukrainika Naukova» its paper version URZ «Dzherelo» and Industry Review databases posted on the web portal of Sukhomlynskyi GNPB Ukraine, materials on pedagogy, psychology and education are considered.

Keywords: information flows, abstract information, a network of educational libraries, abstract resource industry.

УДК 027.8(477.63):004.738:001-028.14

Инга Коваленко, Наталия Кропачева

Состояние и перспективы развития отраслевого реферативного ресурса на веб-портале Государственной научно-педагогической библиотеки Украины им. В. А. Сухомлинского

Рассмотрена совместная работа Государственной научно-педагогической библиотеки Украины имени В. А. Сухомлинского и сети образовательных библиотек Украины над проблемой наполнения общегосударственной реферативной базы данных «Україніка наукова», ее бумажного варианта УРЖ «Джерело» и отраслевой реферативной базы данных, размещенной на веб-портале ГНПБ Украины им. В. А. Сухомлинского, материалами по вопросам педагогики, психологии и образования.

Ключевые слова: информационные потоки, реферативная информация, сеть образовательных библиотек, отраслевой реферативный ресурс.

УДК 024.5:050:004.7

Олена Лопата,

мол. наук. співроб. НБУВ

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ІНФОРМАЦІЙНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ЧИТАЧІВ
ПЕРІОДИЧНИМИ ВИДАННЯМИ**

У статті окреслено сучасні тенденції та пріоритетні напрями розвитку бібліотечно-інформаційного обслуговування читачів журнальними періодичними виданнями, висвітлено питання застосування новітніх інформаційно-комунікаційних технологій для оперативного задоволення інформаційних потреб читачів та розширення спектра бібліотечних сервісів та послуг, зокрема, поглиблення інформаційного обміну за рахунок використання журналів відкритого доступу.

Розглянуто питання впливу новітніх інформаційних технологій на роботу в традиційному бібліотечному середовищі та визначено тенденції найближчої трансформації бібліотечної діяльності та інформаційного обслуговування читачів періодичними виданнями. Це, крім інтенсивного використання середовища Інтернету та всіх сервісів Веб 2.0, – програмно-технічне забезпечення, що надає користувачу такий інтернет-сервіс, який дозволяє застосовувати веб-технології для дистанційного доступу до конкретного ресурсу (баз даних, програм, текстів та ін.); мобільні послуги та все різноманіття електронних документів (локальних та віддалених, новітніх і депозитарних та ін.).

Ключові слова: інформаційні технології, наукова бібліотека, часопис, автоматизована бібліотечно-інформаційна система, відкритий доступ, дистанційне обслуговування, мобільні послуги, електронні документи.

У середині 90-х років минулого століття розпочалося активне впровадження у бібліотечну справу новітніх технологій і, як наслідок, переосмислення ролі книгозбірень як гарантів збереження інформації для нинішніх і майбутніх поколінь. Сучасна ситуація у світовому інформаційному просторі характеризується широким використанням різних видів електронної інформації (бази даних, повнотекстові версії наукових видань, безпосередньо електронні видання тощо). При цьому значна частина цієї інформації доступна в онлайн-режимі та через Інтернет. З'явилися навіть нові терміни «безпаперові технології», «електронний ресурс», «цифрова бібліотека» і т. п.